

РЕШЕНИЕ

№ 4021

гр. София, 19.06.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 63
състав**, в публично заседание на 17.05.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Димитрина Петрова

при участието на секретаря Валентина Христова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **8115** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и следващите на Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Делото е образувано по искова молба от К. Б. К., ЕГН: [ЕГН], с постоянен адрес: [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ към МП, с цена на иска 20 000 лв., претендирани като обезщетение за претърпени неимуществени вреди от ищеца, за периода на пребиваването си в Затвора [населено място], в 5 гр., в резултат на бездействието на ответника, да се предприемат мерки за борба с дървениците, наличието, на които му е причинило физически и психически тормоз.

Ищецът твърди, че в периода 10.03.2020г. до 16.08.2022г., е търпял наказание „Лишаване от свобода“ в С. централен затвор, където е бил поставен в изключително тежки нечовешки условия за живот, като помещението, в което изтърпявал наказанието е било е изключително занижени санитарно-хигиенни условия - имало е множество дървеници. Ищецът често е бил хапан от насекомите, което не му е позволявало да спи спокойно и е освен другите неприятни усещания е пораждало у него и страх, паник атаки и депресия. Според ищеца тези обстоятелства ежедневно са създавали за него не само дискомфорт, но и представляват поставянето му в нечовешки, унижителни условия.

Вследствие на бездействието на органите на затворническата администрация, да осигурят хигиенни условия и да предприемат действия за отстраняване на дървениците, в процесния период ищецът е претърпял множество неимуществени вреди, изразяващи се в причиненото му физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, накърняване на човешкото му достойнство и притеснения, които е изпитвал постоянно. Претендира се и присъждане на лихва от деня на завеждане на иска до окончателното изплащане на сумата. В съдебно заседание не се явява и не се представлява.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията /ГДИН/, чрез упълномощения си процесуален представител юрисконсулт М., в писмен отговор на исковата молба и в хода на съдебното производство по същество поддържа становище за неоснователност и недоказаност на исковата претенция, като счита, че липсват елементи от фактическия състав на разпоредбата на чл. 284 от ЗИНЗС. Не се установява причинно-следствена връзка между твърдените вреди на ищеца и евентуалното бездействие на затворническата администрация. Сочи се, че ищецът не представя доказателства за това, че е претърпял вреди вследствие на незаконосъобразни действия или бездействия на длъжностни лица на ответника.

Прокурор Д. от СГП дава заключение, че исковата претенция е недоказана.

Административен съд София - град, след като взе предвид направените в исковата молба твърдения, изразеното становище на пълномощника на ответника и това на представителя на СГП и въз основа на приетите по делото доказателства, намира за установено от фактическа страна следното:

К. Б. К. е постъпил в затвора [населено място] на 23.10.2019г., като първоначално е настанен в 13 група, а на 10.03.2020г. е разпределен в 5 група.

В Затвора [населено място] всеки месец се извършва дезинфекция и дезинсекция на общите части и спалните помещения по договор с външен изпълнител. От страна на ответника са представени договор с „ДДД – 1“ ООД от 13.11.2018г. за дезинсекция и дератизация на сградите на ГДИН. В договора е посочено, че дезинсекцията се извършва шест пъти годишно, а дератизацията – два пъти годишно. Към договора са приложени протоколи за приемане ДДД обработка от 09.09.2019г.; 29.01.2020г.; 27.03.2020г.; 19.05.2020г.; от 27.07.2020г. По делото е приложена докладна записка вх. № 4418/17.06.2021г. на служител на затвора, в която е посочено, че договор с „ДДД – 1“ ООД от 13.11.2018г. е приключил по-рано, а именно на 21.08.2020г., поради изчерпване на финансов ресурс и до сключването на новия договор, затворническите килии, както и останалата площ на затвора С. и поделения му, са третираны ежесечно. Приложени са също така и две фактури, във връзка с извършваната дезинсекция от 16.09.2020г. и 29.09.2020г., инспекционен лист за извършена ДДД обработка от 22.01.2021г. и Договор за възлагане на обществена поръчка № 650/20.01.2021г. сключен с Д. „Фаворит Мениджмънт“, който влиза в сила от датата на регистрация в деловодната система на ГД „Изпълнение на наказанията“.

От докладна записка от 02.11.2022г. на И. Д. ИСДВР 5 група се установява, че лишените от свобода имат непрекъснат достъп до течаща топла и студена вода, възможност по всяко време при тяхно желание да изпаряват дрехи, вещи, спално бельо и дюшеци в изпарителя на територията на Затвора [населено място]. Всеки месец за групите се осигуряват санитарно-хигиенни препарати за почистване на общите части, като лишените от свобода имат възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати. На следващо място е посочено, че съгласно чл.

176, ал. 1 от ППЗИНЗС са длъжни да полагат труд за поддържане на хигиената в спалните помещения и прилежащите към тях части. Всеки месец се извършват дезинсекция и дератизация, но не всички лишени от свобода допускат в спалните си помещения служителите, които да извършат третирането. Дори с цел овладяването на популацията на дървеници и вредители на територията на Затвора С., със заповед на Началника на затвора е регламентирано допускането на препарати за третиране, донесени от близките на лишените от свобода.

По подадени сигнали за хлебарки и дървеници в Софийски централен са извършени проверки от РЗИ – С. на 14.05.2020г., 28.05.2020г. и 28.07.2020г. Отчетено е, че спрямо резултатите от извършени предходни проверки през 2018г. и 2019г. се наблюдава значително занижаване на числеността на вредителите. Дадени са препоръки за дезинсекция и дератизация.

Представена е справка от МЦ на СЦЗ, видно от която ищецът не е подавал молби или жалби до медицинските специалисти, касаещи здравословни проблеми, свързани с нахапвания от дървеници, като не е регистриран случай на медицински преглед на ищеца, нито са регистрирани оплаквания от паник атаки и депресивни състояния.

В хода на съдебното производство е разпитан свидетелят Е. Д. М., който също е бил настанен в 5 група в Затвора [населено място]. Свидетелят дава показания, че условията в 5 група не са добри, има много дървеници. Ищецът не можел да спи, имал физически и психически проблеми. Съдът кредитира показанията на свидетеля като непосредствени, логично обосновани и съответни на писмените доказателства по делото, а именно на справките на СРЗИ . Видно от тях, проблемът с наличието на хлебарки и дървеници в Затвора [населено място] е дългогодишен. Множество жалби и сигнали са подавани от 2019г. Извършвани са проверки и са връчени предписания. Сигнали, жалби и проверки има и през 2020г.

При така установеното от фактическа страна, съдът направи следните правни изводи: Искът е допустим, предявен срещу надлежен ответник, заедно с оспорване на законосъобразността на фактически действия и бездействия на служители на администрацията на ответника.

Разгледан по същество е частично основателен.

Съгласно разпоредбата на чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода или задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3, който в своята ал. 1 предвижда, че тези лица не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, за нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод извършване на административна дейност. Според чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

В контекста на изложеното, за да бъде основателен искът по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да са налице кумулативно три предпоставки: действие или бездействие на

орган по изпълнение на наказанията в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, причинени вреди в резултат на извършените действия или бездействия и причинно-следствена връзка между настъпилите имуществени или неимуществени вреди и действията или бездействията на съответната администрация.

Трябва да се съобрази, че разпоредбите на чл. 3, от ЗИНЗС и на чл.20, ал. 3 от ППЗИНЗС, са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Идентично е и съдържанието на разпоредбата на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи /ЕКЗПЧОС/, която Конвенция е ратифицирана от България през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според нормата от Конвенцията, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

В случая са налице законовите предпоставки, обуславящи частична основателност на предявения иск за претърпени неимуществени вреди, произтичащи от неблагоприятни условия при изтърпяване на наказание лишаване от свобода от ищеца в периодите предмет на исковата молба.

Законът забранява осъдените и задържани лица да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко и унижително отношение и задължава държавата да им осигури от една страна, условия, съобразени с уважението към човешкото достойнство, от друга - начинът и методът на изпълнение на наказанието да не ги подлага на страдание или трудности от степен над неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането, и от трета - като се има предвид практическите нужди на задържането, тяхното здравословно и физическо състояние да бъдат адекватно гарантирани.

В случая е установено неизпълнение на законови задължения – неосигуряване на благоприятни и хигиенични условия при изтърпяване на наказанието лишаване от свобода. От събраните по делото доказателства се установява, че в помещенията, в които е бил настанен ищеца в СЦЗ е имало множество дървеници, които не са били унищожени при извършваните дезинсекция и дератизация. Свидетелят М. дава показания за наличие на множество дървеници в спалните помещения, дори епидемичен характер на проблема, за който е подаден сигнал. Горното се потвърждава и от протоколите за извършена проверка по сигнал от страна на РЗИ – С., констатирала наличие на лоши хигиенни условия, хлебарки и дървеници в помещения на СЦЗ. Действително, ответникът представя доказателства за сключен договор и протоколи за приемане на ДДД обработка по договора, но очевидно това е било крайно недостатъчно за окончателното справяне с проблема и реално, въпреки предприетите действия, не са осигурени здравословни, безопасни и хигиенични условия в СЦЗ. Налице са приложени от ответника доказателства, които потвърждават епидемичния характер на проблем с наличието на дървеници в затворническите помещения.

Следва да бъде посочено, че според Годишен доклад на националния превантивен механизъм за 2020г. на О. на Република България, публикуван на 04.03.2021 г. и свободно достъпен на Интернет адрес prisonreform.bg: „Изводите показват, че продължава да е налице дългогодишният проблем с наличието на хлебарки и дървеници в местата за лишаване от свобода, като това е констатирано във всички проверени обекти – дори и там, където е извършван цялостен ремонт. В тази връзка са

отправяни препоръки към ГДИН за търсене на алтернативни начини за справяне с този проблем. Несъмнено този проблем ще бъде във фокуса на проверките на Н. и през настоящата година.“ Докладът обхваща по-голямата част от исковия период, като съдът приема, че по делото не са налице данни, които да оборят официално потвърдената информация на О. на Република България относно дългогодишен проблем с наличието на хлебарки и дървеници. Доказано е незаконосъобразно бездействие на служителите на ответника при изпълнение на задълженията им за осигуряване на благоприятни условия по време на изтърпяване на наказание лишаване от свобода.

Неоснователни са доводите на ответната страна за недоказаност на претърпените от ищеца неимуществени вреди. Въз основа на събраните по делото доказателства, при приложението на чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС, неимуществените вреди се предполагат до доказване на противното. След като е доказано нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, по силата на чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС е налице и втората предпоставка за ангажиране отговорността на ответника, а именно настъпването на неимуществени вреди. Съдът не счита, че презумпцията е оборена със справката от медицинската служба за липса на оплаквания от К. К.. Наличието на оплаквания за дървеници и хлебарки се доказва от протоколите от проверката на РЗИ – С., извършена по сигнал. Действително лишението от свобода не трябва да държат храни и хранителни продукти в килиите и помещенията, но в случая вредите са причинени от наличието и ухапвания предимно на дървеници, като кръвосмучещи насекоми, които не се хранят с обикновена храна, консумирана от човек. Установената от доказателствата по делото липса на хигиенно-битови условия и развилата се зараза с паразитни инсекти несъмнено предпоставя унижително отношение, уронващо човешкото достойнство. Системните ухапвания от насекоми безспорно могат да предизвика чувство на страх от разболяване, незащитеност или малоценност, т.е. налице са доказани вреди, подлежащи на овъзмездяване по реда на чл. 284 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 и следващите от ЗОДОВ.

Между незаконосъобразното бездействие и вредите има пряка и непосредствена причинно – следствена връзка.

Относно размера на обезщетението: От установеното по делото неизпълнение не следва автоматично обезщетяване на причинените неимуществени вреди в парично изражение, възприето за дължимо от този, чиито права са нарушени, съобразно неговото лично, субективно усещане. Естеството и характерът на причиненото страдание съдът следва да прецени не само от страна на субективното възприятие и усещане на пострадалия за причинена вреда, но и с конкретните факти, от които тя произтича и най-вече обезщетението следва да е съобразено с общите схващания за справедливост, съобразени от съда при приложението на чл. 52 от Закона за задълженията и договорите. Не се доказва непрекъснато негативно въздействие по време на целия престой в С. централен затвор.

При отчитане съвкупно на характера и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, който дори и с оглед показанията на свидетеля М., не може да бъде определен като изключително висок, поради липса на конкретно последващо увреждане на здравето като резултат (физическо или психическо) от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр., ал. 2 ЗИНЗС, при прилагане на чл. 284, ал. 2 ЗИНЗС и при съобразяване на стандарта на живот в страната и решенията на ЕСПЧ, съдът счита, че обезщетението следва да бъде определено в размер от 1100 лева за целия

исков период, ведно със законната лихва от датата на предявяване на иска на 02.09.2022г. до окончателното плащане.

Водим от горното и на основание чл. 284, ал. 1 и чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините Административен съд София - град,

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, на основание чл.284, ал. 1 от ЗИНЗС да заплати на К. Б. К., ЕГН: [ЕГН], в размер на 1100 (хиляда и сто) лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от ищеца, за периода на пребиваването си в Затвора [населено място], в 5 гр., от 10.03.2020г. до 16.08.2022г., в резултат на бездействието на ответника, да се предприемат мерки за борба с дървениците, наличието, на които му е причинило физически и психически тормоз, ведно със законната лихва, считано от 02.09.2022г. до окончателното плащане, като ОТХВЪРЛЯ иска за сумата над 1100 лева до пълния предявен размер от 20 000 лева.

Решението подлежи на обжалване в 14 - дневен срок от съобщаването му на страните, с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София – град.

СЪДИЯ: